

Брюксел, 20.1.2014 г.
COM(2014) 8 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Синя енергия

**Необходими действия за оползотворяване на енергийния потенциал на
европейските морета и океани до 2020 г. и след това**

{SWD(2014) 12 final}

{SWD(2014) 13 final}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Синя енергия

Необходими действия за оползотворяване на енергийния потенциал на европейските морета и океани до 2020 г. и след това

1. ПРИНОС КЪМ ЦЕЛИТЕ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ЗАЕТОСТТА, ИНОВАЦИИТЕ, КЛИМАТА И ЕНЕРГЕТИКАТА

Нашите морета и океани разполагат с потенциал да се превърнат във важни източници на екосъобразна енергия. Енергията от морски възобновяеми източници, която включва вятърната енергия от разположени в морето инсталации и океанската енергия¹, за ЕС представлява възможност за стимулиране на икономическия растеж, създаване на работни места, повишаване на сигурността на енергийните доставки и засилване на конкурентоспособността чрез технологични иновации. Като се изхожда от съобщението от 2008 г. относно вятърната енергия от разположени в морето инсталации², в настоящото съобщение се обсъжда как секторът на океанската енергия би могъл да допринесе за изпълнение както на целите на стратегията „Европа 2020“³, така и на дългосрочните цели на ЕС за намаляване на емисиите от парникови газове. Очертават се и перспективите за развитие на тази нова обещаваща технология и се набелязва план за действие, чрез който да се отключи нейният потенциал.

Устойчивото оползотворяване на икономическия потенциал на нашите морета и океани е основен елемент на политиката на ЕС в областта на морското дело⁴. В неотдашното си съобщение „Син растеж“⁵ Комисията изтъкна, че секторът на океанската енергия е една от петте приоритетни области на т.нар. „синя икономика“ и би могъл да спомогне за създаването на работни места в крайбрежните райони. Значимостта на океанската енергия се отбелязва и в други инициативи на Комисията, като например съобщенията „Технологии и нововъведения в енергетиката“⁶ и „План за действие за морска стратегия за района на Атлантическия океан“⁷, които имат за цел да се насърчат съвместната научноизследователска и развойна дейност и трансграничното сътрудничество и по този начин да се даде тласък на нейното разработване.

Проучванията и консултациите, извършени при оценката на въздействието, която придружава настоящото съобщение, показват, че ако този бързоразвиващ се сектор

¹ Океанска енергия може да се добива в различни форми. Енергията от вълните зависи от тяхната височина, скорост и дължина, както и от плътността на водата. Енергията от морските течения се генерира при протичането на водата през тесни канали, а при технологиите, основаващи се на приливно-отливната амплитуда (т.нар. приливно-отливни бентове), се използва разликата във височината на водната повърхност в преградено с бент устие или залив. Океанска енергия може да се произвежда и от разликата в температурата на водата на и под повърхността, а електроенергията от градиента на солеността се получава от разликата в солеността на солената и прясната вода.

² COM(2008) 768, 13.11.2008 г.

³ COM(2010) 2020, 3.3.2010 г.

⁴ COM(2007) 575, 10.10.2007 г.

⁵ COM(2012) 494, 13.9.2012 г.

⁶ COM(2013) 253, 2.5.2013 г.

⁷ COM(2013) 279, 13.5.2013 г.

получи допълнителна подкрепа, той може да принесе значителна икономическа и екологична полза за ЕС. В оценката на въздействието се отделя специално внимание на следните въпроси:

- Наличните в световен мащаб ресурси от океанска енергия надхвърлят както настоящите, така и прогнозните ни бъдещи енергийни потребности. В ЕС най-голям потенциал за разработване на океанската енергия има по крайбрежието на Атлантическия океан, като възможности има също така в Средиземноморския и Балтийския басейн, както и в най-отдалечените региони. Оползотворяването на този **местен ресурс** ще спомогне да се ограничи зависимостта на ЕС от изкопаеми горива при производството на електроенергия и да се увеличи **енергийната сигурност**. Това може да бъде от особена важност за островните нации и региони, при които океанската енергия може да допринесе за енергийната самодостатъчност и да замести скъпоструващата електроенергия, произвеждана посредством дизелови генератори.
- Секторът на океанската енергия може да стане важна част от т.нар. **синя икономика** и да даде импулс на икономическия растеж не само в крайбрежните региони, но и във вътрешността. С развитието на сектора могат да се създадат общоевропейски **вериги за доставка**, включващи както новаторски малки и средни предприятия, така и големи производствени предприятия със съответния капацитет — например, в областта на корабостроенето, машиностроенето, електротехниката и морското инженерство, както и в областта на оценките на въздействието върху околната среда и управлението на здравето и безопасността. Може да се очаква и повишено търсене на специализирани плавателни съдове, които вероятно ще се строят в европейски корабостроителници.
- Понастоящем европейската промишленост има силни позиции на **световния пазар на океанска енергия**. За това свидетелства фактът, че голяма част от технологиите в тази област се разработват в Европа. Очаква се обаче засилена конкуренция от страна на Китай, Канада и други индустриализирани държави. По данни на британската организация „Carbon Trust“ през периода 2010—2050 г. обемът на световния пазар на енергия от морските вълни, приливите и отливите може да достигне 535 милиарда евро⁸. Ако сега се създадат условия секторът да просперира, в бъдеще ЕС ще може да завоюва значителен дял от този пазар. Нововъведенията в резултат на научноизследователската и развойната дейност ще дадат на ЕС **възможност да изнася** както технологии, така и експертен опит. Ето защо е изключително важно ЕС да запази водещите си позиции в тази сфера в световен мащаб.
- Океанската енергия има потенциал за разкриване на нови висококачествени работни места във връзка с разработването на проекти, производството на компоненти и експлоатацията на съоръжения. Прогнозите в оценката на въздействието сочат, че до 2035 г. могат да се създадат 10 500—26 500 постоянни и до 14 000 временни работни места. Други, по-оптимистични

⁸ Carbon Trust (2011 г.), Marine Renewables Green Growth Paper (*Доклад относно екосъобразния растеж чрез морски възобновяеми енергийни източници*).

източници предвиждат до 2035 г. само в Обединеното кралство⁹ да се разкрийт 20 000 работни места, а други 18 000 да се създадат до 2020 г. във Франция¹⁰. Съществена част от тези нови работни места ще се намират в регионите по крайбрежието на Атлантическия океан, които в момента страдат от голяма безработица.

- По-интензивното използване на океанската енергия може да допринесе за осъществяването на европейските цели за **декарбонизация**. Ефективното спрямо разходите разработване на всички нисковъглеродни енергийни източници ще спомогне ЕС да изпълни поетото задължение до 2050 г. да понижи емисиите си на парникови газове с 80—95 %.
- Производството на електроенергия от океанска енергия се различава от производството на електроенергия от други възобновяеми енергийни източници. Това означава, че океанската енергия може да спомогне да се **балансира производството на енергия от други възобновяеми източници** (напр. вятърна и слънчева енергия), за да се осигури непрекъснатото комбинирано подаване на електроенергия от възобновяеми източници в електроенергийната система. С оглед на това океанската енергия би могла да бъде ценен актив в енергийния портфейл на ЕС.
- Съоръженията за добив на океанска енергия обикновено са разположени изцяло или частично под повърхността, поради което визуалното им въздействие е слабо. Предвид факта, че възможностите за разширяване на производството на енергия от възобновяеми източници на сушата стават ограничени, морското пространство предлага потенциално решение на въпросите, свързани с начина, по който **обществеността възприема** визуалното въздействие — въпроси, които биха могли да възпрепятстват развитието на възобновяемите енергийни източници на сушата.

2. ЕНЕРГИЯТА ОТ МОРСКИ ВОЗБОВНЯЕМИ ЕНЕРГИЙНИ ИЗТОЧНИЦИ ДНЕС

Понякога се правят паралели между съвременното състояние на сектора на океанската енергия и началното развитие на вятърната енергия от разположени в морето инсталации през 80-те и 90-те години на XX век. Оттогава вятърноенергийният сектор, в това число производството на вятърна енергия от разположени в морето инсталации, нарасна многократно благодарение на целенасочената подкрепа на политиката както на равнището на държавите членки, така и на равнището на ЕС. През 2012 г. капацитетът за производство на вятърна енергия от разположени в морето инсталации се увеличи с 33 %, надхвърляйки темповете на производството на вятърна енергия от инсталации на сушата¹¹. В края на 2012 г. секторът на производството на вятърна енергия от разположени в морето инсталации разполагаше с инсталирана мощност от 5 GW в 55 морски вятърни парка в 10 европейски държави, произвеждащи електроенергия, която може да задоволи 0,5 % от общото потребление на електроенергия в ЕС. През първото полугодие на 2013 г. бяха пуснати в експлоатация 277 нови разположени в морето

⁹ Renewable UK (2013 г.), Wave and Tidal Energy in the UK (*Енергията от морските вълни и приливите и отливите в Обединеното кралство*):

<http://www.renewableuk.com/en/publications/reports.cfm/wave-and-tidal-energy-in-the-uk-2013>

¹⁰ Сенат на Френската република (2012 г.). Доклад относно морското дело: <http://www.senat.fr/rap/r11-674/r11-6741.pdf>

¹¹ European Wind Energy Association (2013 г.), Wind in power: 2012 European statistics (*Европейска асоциация за вятърна енергия. Вятърната енергия: статистически данни за Европа за 2012 г.*).

вятърни турбини с обща мощност 1 GW. Предвижда се до 2020 г. общата инсталирана мощност да достигне 43 GW и да задоволява приблизително 3 % от общото потребление на електроенергия в ЕС.

С технологични подобрения и допълнителна публична помощ в ранната фаза на развоя секторът на океанската енергия може с течение на времето да се разрасне до мащаби, подобни на мащабите на производството на вятърна енергия от разположени в морето инсталации. Секторът на океанската енергия прави първите си стъпки, като технологиите за използване на енергията на вълните и на морските течения са по-напреднали в сравнение с останалите технологии. Понастоящем в ЕС инсталираната мощност за производство на електроенергия от енергията на вълните и на морските течения е 10 MW¹², което представлява почти трикратно увеличение спрямо съществуващите преди четири години 3,5 MW. Проектите са реализирани в Обединеното кралство, Испания, Швеция и Дания и са предимно в предпазарна фаза, като имат за цел да демонстрират надеждността и жизнеспособността на изпитваните съоръжения. Прогнозира се обаче голям растеж, тъй като се подготвят проекти с обща мощност 2 GW (главно в Обединеното кралство, Франция и Ирландия). Ако всички тези проекти се осъществят, чрез тях биха могли да се снабдяват с електроенергия над 1,5 милиона домакинства.

Друга обещаваща концепция са плаващите в морето съоръжения за производство на вятърна енергия. Дълбокото морско дъно по крайбрежието на Атлантическия океан е причина разполагането на турбини с основи на дъното да струва много скъпо. В такива води по-икономично решение би могло да се постигне чрез плаваща платформа, закотвена на морското дъно. В момента действат две такива демонстрационни съоръжения в Португалия и Норвегия. Технологиите за преобразуване на океанска топлинна енергия има сериозен потенциал за развитие в най-отдалечените региони, тъй като те се намират в тропическия пояс, където температурната разлика между повърхностните и дълбоките води е най-голяма. С внедряването на технологията в тези региони може да се задоволят потребностите от питейна вода, охлаждане и електроенергия. В момента се провеждат проучвания за осъществимост на островите Мартиника и Реюнион.

Въпреки че данните за използването на океанската енергия са скромни в сравнение с данните за вятърната енергия от разположени в морето инсталации, търговският интерес към сектора за увеличава, за което свидетелства все по-активното участие на големи производители и доставчици на комунални услуги. Неотдавнашният доклад „Vision Paper“ за перспективите пред стопанското оползотворяване на океанската енергия е допълнителен сигнал, че секторът е в състояние да определи по-точно своите нужди и ограничения и да търси необходимите решения. През последните седем години частните инвестиции в тази област надхвърлиха 600 милиона евро и тази сума ще нараства, ако се осигурят благоприятни условия за разработване на такива съоръжения.

¹² Наличната инсталирана мощност ще се увеличи на 250 MW, ако се счита и приливно-отливната електроцентрала с подприщване „Ла Ранс“, която е в действие от 1966 г. Приливно-отливните електроцентрали представляват развита технология, но възможностите за внедряването им са ограничени както поради недостига на подходящи места за изграждането им, така и поради голямото им въздействие върху околната среда.

3. СЪЩЕСТВУВАЩА ПОДКРЕПА

Развитието на секторите на вятърната и слънчевата енергия през последните години показва ясно, че съгласуваните усилия за въвеждане на подходяща политика и на рамки за финансиране могат да дадат необходимия импулс за постигане на конкретни резултати. На национално равнище държавите членки се насочиха към насърчаване на инвестициите в технологии в областта на възобновяемите енергийни източници чрез схеми за подпомагане на приходите, капиталови субсидии и финансиране на изследователска дейност, но само някои от тях предлагат специализирано подпомагане в областта на океанската енергия.

На равнището на ЕС съществуват редица разпоредби в подкрепа на развитието на възобновяемите източници на енергия. Необходимата законодателна уредба се осигурява от Директивата за енергията от възобновяеми източници и Схемата за търговия с емисии. От 2008 г. важен фактор за ускоряване на разработването и внедряването на нисковъглеродни енергийни технологии е Стратегическият план за енергийните технологии¹³. С Регламента относно указанията за трансевропейската енергийна инфраструктура¹⁴ се цели да се преодолеят инфраструктурните проблеми и като приоритет се изтъква създаването на интегрирани морски електроенергийни мрежи. В него се определя и процедурата за подбор и наблюдение на инфраструктурни проекти, които да се ползват от преференциално регулаторно третиране като ускоряване на процедурите за издаване на разрешения, както и от финансова подкрепа. Засега обаче проектите за интегрирани в бреговите системи морски електроенергийни системи са малко на брой.

ЕС отпуска също средства за финансиране на мерки в подкрепа на технологии, свързани с океанската енергия. Така например, съвместна програма в тази област се създаде в рамките на Европейското сдружение за изследвания в енергетиката (Energy Research Alliance — EERA). Участието на държавите членки се насърчава чрез новата мрежа на Европейското научноизследователско пространство (ERA-NET), която обединява национални и регионални научноизследователски програми и беше създадена специално с оглед на оползотворяването на океанската енергия. По този начин ще се спомогне за съгласуване на научноизследователската дейност, ще се поощри трансграничното участие в изследователска дейност, ще се набележат приоритетите и ще се постигне необходимият мащаб в рамките на ЕС. В първия кръг по програмата NER300 за три проекта в областта на океанската енергия бяха отпуснати общо около 60 милиона евро, което ще даде възможност за демонстрация на работата на турбинните редове след 2016 г. Някои проекти бяха подпомогнати по линия на структурните фондове. Необходимостта да се оползотворява океанската енергия беше изтъкната и в неотдавнашното съобщение на Комисията, озаглавено „План за действие за морска стратегия за района на Атлантическия океан“¹⁵, с което ръководните органи на национално и регионално равнище се насърчават да обмислят по какъв начин биха могли да се използват структурните, инвестиционните и изследователските фондове на ЕС, както и финансиране от Европейската инвестиционна банка, с цел да се подпомогне развитието на сектора.

От 80-те години на XX век насам ЕС финансира също така проекти по линия на рамковите програми за научни изследвания и програмата „Интелигентна енергия — Европа“, като отпуснатите средства възлизат на 90 милиона евро. „Хоризонт 2020“ —

¹³ COM(2009) 519, 7.10.2009 г.

¹⁴ Регламент (ЕС) № 347/2013, 25.4.2013 г.

¹⁵ COM(2013) 279, 13.5.2013 г.

новата рамкова програма на ЕС за научни изследвания и иновации — ще има за цел да отговори на важни предизвикателства пред обществото, каквито са например екосъобразната енергия и морските научни изследвания. Тя представлява ново средство с големи възможности, благодарение на което секторът на океанската енергия може да се индустриализира и да допринесе за икономическия растеж и създаването на нови работни места.

4. ОСТАВАЩИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Някои от предизвикателствата пред сектора на океанската енергия са сходни с предизвикателствата пред сектора на вятърната енергия от разположени в морето инсталации. Те засягат най-вече свързването към електроенергийната система, развитието на веригата за доставки, както и експлоатацията и техническото обслужване при неблагоприятни метеорологични условия. При все това, оползотворяването на океанската енергия се намира в изключително важен етап. За нововъзникващите технологии преходът от демонстрация на прототипи към търговска реализация винаги е труден. При сегашната икономическа ситуация това е особено предизвикателство. Както и при останалите възобновяеми енергийни източници, ясната, стабилна и благоприятна рамка на политиката ще създаде условия океанската енергия да привлича инвестиции и да разгърне своя потенциал. Въз основа на консултациите със заинтересованите страни и оценката на въздействието Комисията набелязва следните въпроси, на които трябва да се обърне внимание в краткосрочен и средносрочен план, за да се подпомогне развитието на сектора, както и конкурентоспособността му по отношение на разходите в сравнение с останалите начини на производство на електроенергия:

- Засега **технологичните разходи** са високи и достъпът до финансиране е труден. Голяма част от съществуващите технологии все още трябва да докажат своята надеждност и жизнеспособност в морски условия. Поради тази причина цената на произведената чрез тях електроенергия все още е висока, но се очаква с напредването на технологиите и на свързаните с тях познания да започне да се понижава. Разработването на демонстрационни проекти за разположени в морето съоръжения струва скъпо и крие рискове, а малките и средните предприятия обикновено не разполагат с ресурсите, които са необходими, за да демонстрират на практика своите прототипи. **Широката скала от технологии**, изпитвани в момента, означава, че намаляването на капиталовите разходи изисква време.
- Необходимо е **инфраструктурата на ЕС от електропреносни мрежи**, разположени в морето и на сушата, както и в повече от една държава, да се разшири и укрепя, за да може тя да поема бъдещите количества океанска енергия и да ги пренася до централите на електропотребление. При все че приетите неотдавна указания за трансевропейската енергийна инфраструктура¹⁶ могат да донесат подобрения в бъдеще, все още има известни опасения относно навременното свързване към електроенергийната система. Необходимо е да се решат и някои други въпроси, свързани с инфраструктурата, като например неадекватният достъп до подходящи **пристанищни съоръжения** и недостигът на **специализирани плавателни съдове** за монтаж и поддръжка.

¹⁶ Регламент (ЕС) № 347/2013, 25.4.2013 г.

- Сложните **процедури** по издаване на лицензи и **получаване на съгласие** могат да забавят проектите и да повишат разходите. Несигурността относно правилното прилагане на законодателството във връзка с околната среда може допълнително да удължи процедурите по получаване на съгласие. Ето защо е важно океанската енергия да се интегрира в **морските пространствени планове**.
- На този етап някои аспекти на въздействието, което инсталациите за океанска енергия оказват върху околната среда, не са достатъчно проучени. Необходими са по-нататъшни изследвания и по-добър обмен на информация за **въздействието върху околната среда**, за да се проучи и ограничи евентуалното им неблагоприятно отражение върху морските екосистеми. С оглед постигане на добро състояние на околната среда съгласно Рамковата директива за морската стратегия и добро екологично състояние съгласно Рамковата директива за водите, е нужно също така да се извърши оценка на кумулативното въздействие с останалите видове човешка дейност. Интегрирането на океанската енергия в националните морски пространствени планове е важно и за решаване на въпросите, свързани с морската безопасност.
- Сегашната икономическа ситуация принуди някои правителства да намалят значително **субсидите и подпомагането на приходите** в областта на възобновяемите енергийни източници, като в някои случаи дори бяха въведени промени с обратна сила. Това може да повлияе отрицателно върху доверието от страна на инвеститорите и да застраши по-нататъшното развитие на сектора. Липсата на стабилна финансова подкрепа, дължаща се на факта, че тези технологии са намират в развойна фаза, може да удължи времето, което е необходимо, за да могат съответните проекти да станат рентабилни.

5. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ В ОБЛАСТТА НА ОКЕАНСКАТА ЕНЕРГИЯ

Преодоляването на горепосочените предизвикателства е от ключово значение за бъдещото развитие на сектора на океанската енергия, както и за способността на този сектор да осигурява за Европа големи количества електроенергия с ниски въглеродни емисии. Съвместната програма в рамките на Европейското сдружение за изследвания в енергетиката, посветената на океанската енергия част от мрежата на Европейското научноизследователско пространство, както и „Хоризонт 2020“ ще спомогнат преимуществата от общоевропейското сътрудничество в областта на изследователската и развойната дейност да се оползотворят особено за превъзможване на техническите проблеми. За технологиите за използване на океанската енергия, които са в предпазарна фаза, особено важно е наличието на стабилна и нискорискова рамка по отношение на подпомагането, тъй като чрез нея се осигурява рентабилността на съответните проекти и така се създават условия за увеличаване на инсталираната мощност. Наскоро Комисията издаде насоки относно най-добрите практики при схемите за подпомагане на енергията от възобновяеми източници¹⁷. В насоките се поставя акцент върху принципа за ефективност на разходите, като същевременно се подчертава, че схемите за подпомагане следва да стимулират технологичните иновации. Предвижда се възможност за първоначално внедряване на проектите в търговски мащаб и се изтъква необходимостта от рамка за целенасочено подпомагане на технологии като производството на енергия от океана.

¹⁷ SWD(2013) 439 final, 5.11.2013 г.

Независимо от това, за да се преодолеят препятствията пред развитието на сектора на океанската енергия, изброените инициативи, както и инициативите, предприети на национално равнище, трябва да се допълнят с целенасочени действия на равнището на ЕС. С оглед на това в настоящото съобщение се представя двуетапен план за действие, който има за цел да се спомогне за развитие на потенциала на този обещаващ сектор, като се използва във възможно най-голяма степен постигнатото в досегашната работа и в проекти като ORECCA, SI OCEAN и SOWFIA. Констатациите, които се съдържат в оценката на въздействието, послужиха за набелязване на разходооефективни мерки. Някои от тези мерки са замислени като своеобразен призив за действие и при необходимост могат да бъдат допълнени с други мерки на по-късен етап. Предимството на този двуетапен подход се състои в това, че той дава възможност да се натрупа критична маса от участници и проблемите да се решават съвместно по възходящ подход, като по този начин се създаде чувство за отговорност у заинтересованите страни.

5.1. Първи етап на действието (2014—2016 г.)

i. Форум по въпросите на океанската енергия

Ще бъде създаден Форум по въпросите на океанската енергия, в рамките на който заинтересованите страни ще се срещат на семинари, за да изработят общи виждания по поставените проблеми и заедно да търсят реални решения. Това ще улесни изграждането на капацитет и на критична маса и същевременно ще насърчи сътрудничеството чрез включването на широк кръг заинтересовани страни. Форумът ще проучва и възможностите за полезно взаимодействие с другите морски отрасли (особено с производството на вятърна енергия от разположени в морето инсталации) по въпросите, отнасящи се до веригите за доставка, свързването към електроенергийната система, експлоатацията и поддръжката, логистиката и пространственото планиране. При обсъждане на конкретни проблеми ще бъдат канени представители на съответния отрасъл. Ролята на Комисията ще бъде да подпомага и да координира сътрудничеството във форума. Дейността на форума ще бъде организирана по три работни направления:

а) Технологии и ресурси

Търговската реализация на сектора на океанската енергия ще изисква допълнителен технологичен напредък и по-нататъшно усъвършенстване на свързването към електроенергийните системи и на друга инфраструктура на веригата на доставки, разположена в морето.

От съществено значение е подобряването на ценовата достъпност, надеждността, жизнеспособността, функционалността и стабилността на съоръженията за производство на океанска енергия¹⁸. Вече е налице известен консенус за приоритетните области на технологичните изследвания, като например необходимостта от усъвършенствани системи за закотвяне или нови материали. Могат да се набележат и възможности за сътрудничество с цел по-ефективно използване на ресурсите и подпомагане на технологичното сближаване. Ще бъде разработен конкретен график с основни технологични етапи.

Това работно направление ще включва подробна оценка на ресурсите и на инфраструктурата (напр. пристанища и плавателни съдове) на океанската енергия, тъй като подобренията в тези области биха оптимизирали

¹⁸

Избрано от плана на ORECCA (2012 г.).

управлението на съоръженията за преобразуване на океанската енергия, като по този начин ще се намалят разходите.

То ще има за задача също така разположените в морето възобновяеми енергийни източници да се интегрират по-добре в електроенергийната система. Представителите на сектора ще разполагат с възможност да заявят своите потребности във връзка с научноизследователската и развойната дейност в областта на технологиите за електроенергийни мрежи, прогнозирането на електропроизводството, както и технологиите за съхранение на енергия. Впоследствие резултатите ще бъдат предавани на съответните субекти, каквито са регулаторните органи, операторите на преносни системи, както и на форуми като Инициативата за морска преносна мрежа в държавите с излаз на северните морета.

б) Административни и финансови въпроси

Като належащи проблеми бяха посочени дългите срокове по процедурите за издаване на разрешения и лицензи, както и затрудненият достъп до финансиране.

Това работно направление ще има за цел да проучи административните процедури, свързани с инсталациите за океанска енергия в държавите членки, както и влиянието, което тези инсталации могат да имат върху морския транспорт. Административните въпроси и въпросите, свързани с безопасността, следва да се разгледат в сътрудничество с органите на държавите членки и с представителите на сектора, за да се постигне общо разбиране за проблемите, с които се сблъскват отделните участници, и да се потърсят начини за тяхното решаване. Информацията, които предстои да бъде събрана в процеса на обсъжданията, ще бъде използвана за съставянето на каталог на най-добрите практики, допълнен с информация за конкретни реализирани проекти.

Ще се разглеждат и въпроси, свързани с финансирането. Предвид новаторския и сложен характер на технологиите, не е изключено инвеститорите да не са запознати с възможностите, които предлага секторът. Това работно направление ще включва национални органи, банки за развитие, изпълнители на проекти, които ще обсъждат най-ефикасните начини за набиране на необходимите инвестиции. Освен това ще се прецени доколко е подходящо да се използват различни механизми за поделяне на риска като заеми при облекчени условия, съвместни инвестиции и публични гаранции. Специално внимание ще бъде отделено на възможностите за финансиране по линия на програмите на ЕС за научни изследвания и иновации, напр. „Хоризонт 2020“, както и програмата NER300 и програмата на Европейската инвестиционна банка за финансиране на енергията от възобновяеми източници.

в) Околна среда

От ключово значение за устойчивото развитие на този нов отрасъл са оценките на въздействието върху околната среда. Събирането на базови данни за сравнение по отношение на околната среда обаче за отделните изпълнители на проекти означава сериозно натоварване, свързано с мащаба на отделните проекти. Това работно направление ще има за цел да поощрява сътрудничеството при наблюдението на влиянието, което оказват върху околната среда действащите и заплануваните инсталации, както и новаторските

начини за ограничаване на въздействието на океанската енергия върху морската среда. Съгласно Рамковата директива за водите и Рамковата директива за морската стратегия данните относно въздействието върху околната среда трябва редовно да се предават на националните органи.

В ЕС вече съществува цялостна законодателна уредба, която обхваща опазването на природата, оценката на въздействието върху околната среда и енергията от възобновяеми източници. Тя се допълва от предложението на Комисията за Директива относно морското пространствено планиране (МПП). В рамките на това направление обаче следва да се обсъди необходимостта от специфични за сектора насоки за прилагане, подобни на вече разработените за вятърната енергия, за да се допълнят Директивата за местообитанията, Директивата за птиците, член 13 от Директивата за енергията от възобновяеми източници и евентуалната бъдеща Директива за МПП.

ii. Стратегически план за океанската енергия

Резултатите от обсъжданията в рамките на Форума по въпросите на океанската енергия ще послужат като основа за стратегически план, в който ще се зложат конкретните цели за индустриализация на сектора и графикът за тяхното постигане. При определянето на технологичните приоритети в плана ще се вземат предвид основните принципи и тенденции, съдържащи се в съобщението на Комисията, озаглавено „Технологии и нововъведения в енергетиката“¹⁹. Той освен това ще се превърне в част от т.нар. интегриран план²⁰. Стратегическият план ще бъде изготвен с обединените усилия на държавите членки, представителите на сектора, заинтересованите регионални власти, неправителствените организации и съответните заинтересовани страни, като се следва описаният по-горе структуриран процес, основан на участието. Планът ще обобщи констатациите от всички области, имащи отношение към развитието на сектора, и ще служи като съгласуван работен план за подпомагане на прехода на сектора на океанската енергия към индустриализация.

5.2. Втори етап на действието (2017—2020 г.)

iii. Европейска промишлена инициатива

Резултатите от обсъжданията в рамките на Форума по въпросите на океанската енергия могат да дадат начало на европейска промишлена инициатива. По линия на Европейския стратегически план за енергийните технологии вече са създадени няколко европейски промишлени инициативи. Те представляват публично-частни партньорства, които обединяват представители на сектора, научни работници, държави членки и Комисията и имат за цел определянето и постигането на конкретни общи цели в определен срок. Те могат да повишат ефективността на новаторската научноизследователска и развойна дейност и да служат като платформа за поделяне на инвестиционния риск. Европейската инициатива за вятърна енергия, например, вече предоставя данни, които се използват в научноизследователската и развойната дейност на ЕС в тази област. Освен това, благодарение на нея средствата, предоставяни от ЕС и от държавите членки, се координират по-ефективно с оглед на набелязаните приоритети.

За да се въведе една жизнеспособна европейска промишлена инициатива обаче представителите на сектора на първо място трябва да разполагат с ясна стратегия за

¹⁹ COM(2013) 253.

²⁰ Изпълнителната мярка, предложена в COM(2013) 253.

неговото развитие и да бъдат добре организирани, за да могат да осъществят целите на тази стратегия. Инициативата би била резултат от един общ процес с участието на Комисията, държавите членки, промишлените и изследователските организации. Точната форма на това сътрудничество следва да се определи на по-късен етап, тъй като сегашните условия на Европейския стратегически план за енергийните технологии могат да претърпят изменения, както бе обявено в съобщението „Технологии и нововъведения в енергетиката“²¹.

Предвид факта, че технологиите за океанска енергия са на ранен етап на развитие, изграждането на крупни публично-частни партньорства би могло да бъде ефективно средство за разделяне на риска и привличане на частни инвестиции. Както се посочва в оценката на въздействието, създаването на европейска промишлена инициатива или друга подходяща форма на публично-частно партньорство вероятно би послужило като трамплин за пълно разгръщане в промишлени мащаби. То ще придаде официален характер на сътрудничеството между заинтересованите страни, ще улесни достъпа до финансиране и ще допринесе за изпълнение на стратегическия план, представен в настоящото съобщение.

iv. Специфични за сектора насоки за прилагане на съответните законодателни разпоредби

Въз основа на опита, натрупан в работните направления „Административни и финансови въпроси“ и „Околна среда“, могат да се изготвят насоки за по-ефективно и по-лесно прилагане на разпоредбите на Директивата за местообитанията, Директивата за птиците и член 13 от Директивата за енергията от възобновяеми източници, както и за подпомагане на процедурите за морско пространствено планиране. Тези насоки ще имат за цел да се намали несигурността, като се дадат ясни и конкретни указания за лицензирането на съответните проекти и по този начин се облекчи натоварването, с което се сблъскват публичните органи и изпълнителите на проекти.

6. ОЦЕНЯВАНЕ НА НАПРЕДЪКА

Когато горепосочените мерки влязат в действие и започнат да функционират пълноценно, ще бъде важно да се следи доколко секторът на океанската енергия успява да реализира потенциала си на стратегическа енергийна технология. Като показатели могат да служат, например, инсталираната мощност, произведената електроенергия, броят на внедрените и на заплануваните проекти, обемът на инвестициите, степента на снижаване на капиталовите разходи, както и броят на съвместните проекти. От значение е също така и степента, в която секторът допринася за осъществяване на по-широките цели на ЕС във връзка с трудовата заетост, растежа и устойчивото икономическо развитие.

През 2017 г. Комисията ще извърши начална оценка на постигнатия напредък, а най-късно до 2020 г. ще последва и по-подробна оценка на развитието на океанската енергия. При прегледа ще трябва да се отчетат оценката и по-нататъшното развитие на цялостната политика на ЕС по отношение на развитието на енергията от възобновяеми източници, както и политиката в областта на енергийните технологии.

²¹ COM(2013) 253, 2.5.2013 г.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Тъй като ЕС е в процес на обсъждане на политиката си в областта на изменението на климата и в областта на енергетиката за периода след 2020 г., сега е моментът с колективно и постоянно усилие да се проучат всички възможни варианти за смекчаване на въздействието от изменението на климата и да се диверсифицира европейският портфейл от възобновяеми енергийни източници. За преодоляването на тези предизвикателства може да спомогне подкрепата за иновациите в нисковъглеродни енергийни технологии. Нито една възможност не бива да остане непроучена. Назрял е моментът държавите членки, отрасълът и Комисията да обединят усилията си, за да може океанската енергия да реализира своя потенциал. С оглед на това в настоящото съобщение се представя план за действие за по-нататъшното развитие на сектора на океанската енергия. Изпълнението на плана в периода 2014—2017 г. следва да подпомогне индустриализацията на сектора, така че той да произвежда електроенергия с ниски разходи и с ниски въглеродни емисии, като същевременно разкрива нови работни места и осигурява икономически растеж в ЕС.

Общите цели могат да се постигнат най-добре чрез съгласуван и приобщаващ подход. Днес секторът на океанската енергия е относително малък, но в бъдеще той може да се разрасне и да се превърне в двигател на икономическото развитие и създаването на работни места. Ако сега се създадат подходящите условия, той може да допринесе и за изпълнение на целите на ЕС за намаляване на емисиите от парникови газове до 2050 г. Изброените мерки следва да дадат на този нов сектор политическия импулс, който е необходим, за да може в средносрочен до дългосрочен план той да натрупа критична маса, позволяваща океанската енергия да получи търговска реализация и да се превърне в поредния успех на европейската промишленост.

8. ПРИЛОЖЕНИЕ 1: ОБОБЩЕНИЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИТЕ МЕРКИ

Отчетни резултати	График
Етап 1	
<p>Създаване на Форум по въпросите на океанската енергия, в който ще участват представители на сектора и други заинтересовани страни</p> <ul style="list-style-type: none"> • Работно направление „Технологии и ресурси“ • Работно направление „Административни и финансови въпроси“ • Работно направление „Околна среда“ 	2014—2016 г.
	2014—2016 г.
	2014—2016 г.
Изготвяне на стратегически план	2016 г.
Етап 2	
Евентуално създаване на европейска промишлена инициатива	2017—2020 г.
Евентуално изготвяне на насоки, с които да се улесни прилагането на съответните законодателни разпоредби и да се подпомогне морското пространствено планиране	2017—2020 г.